

V Bruseli 19. 12. 2022
COM(2022) 732 final

2022/0426 (COD)

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

ktorou sa mení smernica 2011/36/EÚ o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania

{SEC(2022) 445 final} - {SWD(2022) 425 final} - {SWD(2022) 426 final} -
{SWD(2022) 427 final} - {SWD(2022) 428 final}

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

V tomto návrhu sa uvádza súbor opatrení zameraných na lepšiu prevenciu obchodovania s ľuďmi a boj proti nemu, ako aj na ochranu obetí obchodovania podľa platného právneho rámca v Únii, konkrétne smernice 2011/36/EÚ¹ (ďalej len „smernica o boji proti obchodovaniu s ľuďmi“). Smernica o boji proti obchodovaniu s ľuďmi poskytuje zastrešujúci rámec EÚ pre prevenciu obchodovania s ľuďmi a boj proti nemu stanovením minimálnych pravidiel týkajúcich sa vymedzenia trestných činov a sankcií v oblasti obchodovania s ľuďmi a zavedením ustanovení na posilnenie prevencie tejto trestnej činnosti a ochrany obetí pri súčasnom zohľadnení rodového hľadiska². V smernici sa stanovujú spoločné pravidlá EÚ v oblasti: i) kriminalizácie, vyšetrovania a trestného stíhania obchodovania s ľuďmi vrátane vymedzenia trestných činov, trestov a sankcií; ii) pomoci a podpory obetiam obchodovania s ľuďmi, ako aj ich ochrany a iii) prevencie obchodovania s ľuďmi³.

Prijatie smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi v apríli 2011 bolo kľúčovou udalosťou v rámci úsilia EÚ o posilnenie prevencie obchodovania s ľuďmi a boja proti nemu, ako aj ochrany obetí obchodovania. Išlo o zásadný krok z hľadiska harmonizácie príslušných pravidiel v rámci členských štátov. Od roku 2011 sa však vyskytlo či nadobudlo význam viacero výziev. Tieto výzvy sa riešia pomocou tejto cielenej revízie smernice.

Prioritou Komisie ostáva správna a úplná transpozícia a úplné vykonávanie smernice. Po prijatí správy o transpozícii⁴ Komisia pokračovala v spolupráci s členskými štátmi a zaviazala sa, že využije právomoci, ktoré jej boli zverené zmluvami, s cieľom zabezpečiť úplnú transpozíciu a vykonávanie ustanovení smernice. Komisia prijala stratégiu EÚ v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2021 – 2025⁵, v ktorej sa stanovujú podrobné opatrenia zamerané na zlepšenie vykonávania príslušných ustanovení smernice 2011/36/EÚ, pričom uplatnila multidisciplinárny a komplexný prístup. Stratégia poskytuje komplexnú politickú reakciu na boj proti obchodovaniu s ľuďmi, a to od prevencie cez ochranu obetí až po trestné stíhanie a odsúdenie obchodníkov s ľuďmi.

Formy vykorisťovania sa od roku 2011 zmenili. K hlavným účelom obchodovania s ľuďmi vždy patrilo sexuálne a pracovné vykorisťovanie. Obchodovanie s ľuďmi na účely sexuálneho vykorisťovania neustále predstavuje najčastejšiu formu vykorisťovania v EÚ a tvorí viac ako polovicu všetkých obetí, pričom prevažne postihuje ženy a dievčatá⁶. Obchodovanie s ľuďmi

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/36/EÚ z 5. apríla 2011 o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/629/SVV (Ú. v. EÚ L 101, 15.4.2011, s. 1 – 11).

² Európska komisia, Plán kombinovaného hodnotenia/úvodné posúdenie vplyvu. Ref. č. Ares(2021)4984017 – 5. 8. 2021. Dostupné na: [odkaze](#).

³ Prieskum: otázka č. 38, dva príslušné vnútroštátne orgány (FR, LU), dvaja národní spravodajcovia (EL, RO), dva orgány presadzovania práva (EL, IE), štyri ďalšie (BG, dva z ES, MT), dve organizácie občianskej spoločnosti (BE, MT).

⁴ Európska komisia, Správa o posúdení rozsahu, v akom členské štáty prijali opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu so smernicou 2011/36/EÚ o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania v súlade s článkom 23 ods. 1, [COM\(2016\) 722 final](#).

⁵ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o stratégii EÚ v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2021 – 2025, [COM\(2021\) 171 final](#), 14. 4. 2021.

⁶ V rokoch 2019 až 2020 sa v EÚ stalo predmetom obchodovania s ľuďmi na účely sexuálneho vykorisťovania 51 % všetkých obetí. Prevažne sa tieto prípady týkali ženského pohlavia (88 %), z čoho

na účely pracovného vykorisťovania je druhou najčastejšou formou obchodovania s ľuďmi v EÚ, pričom počet obetí rýchlo stúpa a v posledných piatich rokoch sa takmer zdvojnásobil⁷. Obchodovanie s ľuďmi na iné účely však časom nadobudlo väčší význam, jednak pokiaľ ide o formy vykorisťovania, ktoré sú už zahrnuté v smernici o boji proti obchodovaniu s ľuďmi (žobranie, zneužívanie na trestnú činnosť a odoberanie orgánov), ako aj o formy, ktoré nie sú výslovne uvedené v danej smernici (vrátane núteného manželstva a nezákonnej adopcie). Celkový percentuálny podiel iných účelov tvorí viac ako 10 % všetkých obetí. Cieľom tohto návrhu je rozšíriť neúplný zoznam foriem vykorisťovania výslovne uvedených v smernici tak, aby zahŕňal nútené manželstvo a nezákonnú adopciu, čím sa zabezpečí, aby vnútroštátne právne systémy pokrývali zvyšujúci sa počet účelov obchodovania s ľuďmi.

Zmenili sa aj operačné postupy obchodníkov s ľuďmi, ktorí často pôsobia v rámci organizovanej trestnej činnosti, čo vedie k zvýšenej hrozbe obchodovania s ľuďmi. Technologický pokrok umožňuje obchodníkom s ľuďmi zlákať, ponúkať a vykorisťovať obeť na diaľku a hromadne šíriť materiály spojené s vykorisťovaním online. Tie isté technologické prostriedky sťažujú odhaľovanie trestnej činnosti, identifikáciu páchateľov a vysledovanie peňazí použitých na spáchanie trestných činov a ziskov z trestnej činnosti. Cieľom tohto návrhu je riešiť výzvy, ktoré predstavuje čoraz rozsiahlejšia digitalizácia obchodovania s ľuďmi, a posilniť trestnoprávnu reakciu na trestné činy uľahčované prostredníctvom technológií. Najmä v posledných rokoch príslušné zainteresované strany vrátane agentúr EÚ, orgánov presadzovania práva a justičných orgánov, medzinárodných organizácií a organizácií občianskej spoločnosti zdôrazňovali obavy z rastúceho počtu trestných činov obchodovania s ľuďmi, ktoré sa spáchali alebo uľahčili prostredníctvom informačných a komunikačných technológií.

V súčasnosti platný dobrovoľný sankčný režim voči právnickým osobám, ako aj rozsah, v akom sa transponuje a uplatňuje v členských štátoch, dostatočne nenapĺňa ciele smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Tento návrh má pri súčasnom zabezpečení, aby sankcie boli účinné, primerané a odradzujúce, za cieľ posilniť reakciu trestnej justície na trestné činy obchodovania s ľuďmi, ktoré boli spáchané v prospech právnických osôb, a to nahradením dobrovoľného sankčného režimu dvoma rôznymi povinnými režimami, ktoré sa uplatňujú v prípade štandardných trestných činov a trestných činov s priťažujúcimi okolnosťami.

Prijatie smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi v roku 2011 predchádzalo právnemu rámcu EÚ v oblasti zaistenia a konfiškácie. Komisia preto navrhuje aktualizovať odkaz na vyhľadávanie, zaistenie, správu a konfiškáciu príjmov uvedením výslovného odkazu na pravidlá EÚ v tejto oblasti.

Nadalej existuje značný priestor na zlepšenie postupov včasnej identifikácie a referenčných mechanizmov v členských štátoch, a to tak na vnútroštátnej, ako aj cezhraničnej úrovni. Ide predovšetkým o to, že nie všetky členské štáty zaviedli národný referenčný mechanizmus, pričom štruktúra a fungovanie takýchto mechanizmov sa v jednotlivých členských štátoch do značnej miery líšia. Cieľom tohto návrhu je zabezpečiť, aby všetky členské štáty prostredníctvom zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení zaviedli národný referenčný mechanizmus v záujme zefektívnenia fungovania príslušných vnútroštátnych inštitúcií a dosiahnutia ďalšej harmonizácie ich štruktúr a postupov v oblasti sprostredkovania vhodných systémov pomoci a podpory obetiam. Bude to navyše predstavovať prvý krok smerom k vytvoreniu európskeho referenčného mechanizmu.

73 % tvorili ženy a 27 % dievčatá. Európska komisia, Správa o pokroku dosiahnutom v boji proti obchodovaniu s ľuďmi (štvrtá správa) [odkaz sa doplní po jej prijatí].

⁷ V rokoch 2019 až 2020 sa v EÚ stalo predmetom obchodovania s ľuďmi na účely pracovného vykorisťovania 28 % obetí, čo predstavuje značný nárast v porovnaní s rokmi 2017 až 2018 (15 %). Tamže.

Z informácií získaných z nedávnych štúdií a konzultácií s príslušnými zainteresovanými stranami vyplýva, že dopyt, ktorý stimuluje obchodovanie s ľuďmi, sa neznížil napriek množstvu relevantných činností v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a zvyšovania informovanosti a transpozícií článku 18 ods. 4 smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi vo viacerých členských štátoch. Napriek snahám všetkých zainteresovaných strán dopyt po sexuálnych službách, lacnej pracovnej sile a lacných výrobkoch pretrváva. To zase podnecuje obchodovanie s ľuďmi na účely sexuálneho a pracovného vykorisťovania. Cieľom tohto návrhu je dosiahnuť ďalšiu harmonizáciu medzi členskými štátmi, aby sa tento dopyt znížil. V návrhu sa zároveň uznáva, že trestné právo je iba časťou reakcie zameranej na zníženie dopytu a mali by ho aj naďalej sprevádzať činnosti v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a zvyšovania informovanosti v súlade so smernicou o boji proti obchodovaniu s ľuďmi.

Obchodovanie s ľuďmi je zložitou trestnou činnosťou. Na jej primerané riešenie je nevyhnutné, aby sa vychádzalo z ucelených a spoľahlivých údajov. Podobne ako v ďalších oblastiach trestnej činnosti sa odhaduje, že podstatná časť prípadov obchodovania s ľuďmi sa neoznamuje. Je to jeden z faktorov, ktorý bráni úplnému pochopeniu rozsahu obchodovania s ľuďmi v rámci EÚ. Okrem toho existujú veľké medzery v zhromažďovaní údajov o oznámených prípadoch a štatistické údaje zhromaždené Komisiou sa zverejňujú so značným oneskorením po skončení obdobia na oznámenie. Cieľom tohto návrhu je zaviesť požiadavku, aby členské štáty každoročne zhromažďovali a oznamovali Komisii údaje o obchodovaní s ľuďmi, a ďalej harmonizovať zhromažďovanie údajov s cieľom zvýšiť jeho kvalitu a urýchliť zverejňovanie oznámených údajov.

- **Súlad s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky**

Smernica o boji proti obchodovaniu s ľuďmi bola prijatá 15. apríla 2011. Odvtedy nebola zmenená ani revidovaná. V stratégii pre bezpečnostnú úniu⁸ z júla 2020 sa uvádzajú výzvy pri identifikácii, trestnom stíhaní a odsudzovaní v rámci prípadov obchodovania s ľuďmi a oznámil sa nový komplexný prístup k boju proti tejto trestnej činnosti. V stratégii EÚ v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2021 – 2025 sa zdôraznilo, že úplná transpozícia a úplné vykonávanie smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi zostávajú prioritou Komisie. Vyzýva sa v nej na hodnotenie vykonávania smernice a v závislosti od výsledku tohto hodnotenia na jej prípadnú revíziu.

Legislatívne opatrenia zahrnuté v tomto návrhu a nelegislatívne opatrenia, ktoré ho budú sprevádzať, sú v plnom súlade s prioritami stratégie: zníženie dopytu, ktorý stimuluje obchodovanie s ľuďmi; rozloženie modelu trestnej činnosti na zastavenie vykorisťovania obetí; ochrana, podpora a posilnenie postavenia obetí, najmä žien a detí; ako aj zameranie sa na medzinárodný rozmer trestnej činnosti. Navrhované zmeny sa týkajú vybraných problémov. Ich cieľom je zvýšiť efektívnosť rámca pre prevenciu obchodovania s ľuďmi a boj proti nemu a pre ochranu obetí tohto trestného činu a boli vypracované súdržne s cieľom doplniť tento rámec.

Týmto návrhom sa stanovujú pravidlá, ktoré vychádzajú zo skúseností získaných členskými štátmi pri transponovaní a vykonávaní smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Zameriava sa na udalosti, ku ktorým došlo od roku 2011, a na najnovšie trendy, ktoré sa zaznamenali v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi, pričom sa prihliada na návrhy na zlepšenie od širokej škály zainteresovaných strán. Týmto návrhom ako takým sa stanovuje rámec, ktorý by mal umožniť, aby boli vnútroštátne právne systémy členských štátov aktualizované a lepšie pripravené na to, aby mohli čeliť súčasným výzvam.

V návrhu sa hodnotia zistenia prezentované Komisiou prostredníctvom polročných správ

⁸ COM(2020) 605 final.

o pokroku dosiahnutom v boji proti obchodovaniu s ľuďmi podľa článkov 19 a 20 smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Podklady pre návrh tvoria informácie zo zasadnutí siete národných spravodajcov a rovnocenných mechanizmov EÚ proti obchodovaniu s ľuďmi a platformy občianskej spoločnosti EÚ proti obchodovaniu s ľuďmi, zasadnutí s agentúrami EÚ, z hodnotenia⁹ a posúdenia vplyvu¹⁰ smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, ako aj z početných konferencií, stretnutí a výmen s príslušnými zainteresovanými stranami. V navrhovaných zmenách sa takisto zohľadňujú relevantné existujúce štúdie a správy zverejnené regionálnymi a medzinárodnými organizáciami.

Do tohto návrhu sa premieta záväzok Komisie dôkladne monitorovať správnu a úplnú transpozíciu smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi a účinnosť vnútroštátnych právnych predpisov, ktorými sa transponuje. Komisia bude vychádzať z informácií týkajúcich sa transpozície, ktoré zašlú členské štáty. Pokiaľ ide o nové pravidlá v oblasti vedomého využívania služieb založených na vykorisťovaní obetí obchodovania s ľuďmi, Komisia bude monitorovať transpozíciu a vplyv vnútroštátnych právnych predpisov. Do [piatich rokov od uplynutia lehoty na transpozíciu] Komisia predloží Európskemu parlamentu a Rade správu, v ktorej posúdi rozsah, v akom členské štáty prijali potrebné opatrenia na dosiahnutie súladu s novými pravidlami, ako aj vplyv takýchto opatrení.

Tento návrh je v plnom súlade s Protokolom Organizácie Spojených národov z roku 2000 o prevencii, potláčaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne so ženami a deťmi, dopĺňujúcim Dohovor Organizácie Spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu, ktorého zmluvnými stranami sú Európska únia a všetky jej členské štáty.

• Súlad s ostatnými politikami Únie

Z hodnotenia smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi vyplynulo, že právny nástroj je v súlade s príslušnými legislatívnymi nástrojmi EÚ. Navrhované zmeny sú takisto v súlade s politickými cieľmi Únie, a to najmä s:

- rámcom upravujúcim normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov, konkrétne so smernicou 2012/29/EÚ¹¹,
- rámcom upravujúcim sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov, konkrétne so smernicou 2009/52/ES¹²,
- rámcom upravujúcim vydávanie povolení na trvalý pobyt štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sú obeťami nezákonného obchodovania s ľuďmi alebo ktorí boli predmetom konania umožňujúceho nelegálne prísťahovalectvo a ktorí spolupracovali s príslušnými orgánmi, konkrétne so smernicou Rady 2004/81/ES¹³,

⁹ SWD(2022) 427.

¹⁰ SWD(2022) 425.

¹¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV (Ú. v. EÚ L 315, 14.11.2012, s. 57 – 73).

¹² Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/52/ES z 18. júna 2009, ktorou sa stanovujú minimálne normy pre sankcie a opatrenia voči zamestnávateľom štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na území členských štátov (Ú. v. EÚ L 168, 30.6.2009, s. 24 – 32).

¹³ Smernica Rady 2004/81/ES z 29. apríla 2004 o povoleniach na trvalý pobyt vydávaných štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sú obeťami nezákonného obchodovania s ľuďmi alebo ktorí boli predmetom konania umožňujúceho nelegálne prísťahovalectvo a ktorí spolupracovali s príslušnými orgánmi (Ú. v. EÚ L 261, 6.8.2004, s. 19 – 23).

- rámcom trestného práva v oblasti boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii, konkrétne so smernicou 2011/93/EÚ¹⁴, ako aj s rámcom v oblasti boja proti sexuálnemu zneužívaniu detí plánovaným v nariadení (EÚ) XXXX/YYYY¹⁵ [*návrh nariadenia, ktorým sa stanovujú pravidlá predchádzania sexuálnemu zneužívaniu detí a boja proti nemu*],
- rámcom upravujúcim vymáhanie majetku a konfiškáciu, konkrétne so smernicou Európskeho parlamentu a Rady EÚ/XX/YY¹⁶ [*navrhovaná smernica o vymáhaní majetku a konfiškácii*].

2. PRÁVNY ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

• Právny základ

Týmto návrhom sa mení smernica o boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Vychádza preto z článku 82 ods. 2 a článku 83 ods. 1 ZFEÚ, ktoré predstavujú právny základ aktu, ktorý sa mení.

• Subsidiarita

V súlade so zásadami subsidiarity a proporcionality stanovenými v článku 5 Zmluvy o Európskej únii nemôžu členské štáty uspokojivo dosiahnuť ciele tohto návrhu jednotlivo, a preto sa môžu lepšie dosiahnuť na úrovni Únie. V súlade s článkom 83 ods. 1 ZFEÚ a existujúcimi pravidlami uvedenými v smernici o boji proti obchodovaniu s ľuďmi majú členské štáty právo prijať alebo ponechať si prísnejšie opatrenia, než sú opatrenia stanovené v práve Únie.

Existujúci právny rámec pre prevenciu obchodovania s ľuďmi a boj proti nemu, ako aj pre ochranu obetí obchodovania bol vytvorený na úrovni Únie, najprv rámcovým rozhodnutím Rady 2002/629/SVV¹⁷ a následne smernicou o boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Súčasný rámec nemôžu členské štáty vylepšiť samostatne. V kontexte posúdenia vplyvu tohto návrhu sa vykonala dôkladná kontrola subsidiarity. Cezhraničný rozmer obchodovania s ľuďmi sa týka štátnej príslušnosti obetí a operačných postupov zločineckých sietí páhajúcich trestnú činnosť. Z údajov zhromaždených v kontexte hodnotenia vyplýva, že 43 % obetí v EÚ bolo občanmi krajiny mimo EÚ, s ktorými často obchodujú štátni príslušníci tretích krajín. Cezhraničný rozmer sa prejavil aj v zvyšujúcom sa počte operácií a akčných dní, ktoré podporil Europol, a vo väčšom ako 50 % náraste počtu prípadov obchodovania s ľuďmi od roku 2015, ktoré zaznamenal Eurojust. K jednotlivým prvkom trestných činov obchodovania s ľuďmi môže dôjsť v rozličných členských štátoch a/alebo v krajinách mimo EÚ. S cieľom zlepšiť reakciu na trestnú činnosť si cezhraničná spolupráca v oblasti presadzovania práva a justičná spolupráca vyžadujú harmonizáciu príslušných vnútroštátnych právnych predpisov a systematickú výmenu osvedčených postupov. Nadnárodná spolupráca sa preto čoraz intenzívnejšie zakladá na spoločných pravidlách EÚ v rôznych oblastiach trestnej činnosti, ktoré by mali naďalej zahŕňať obchodovanie s ľuďmi.

Vzhľadom na väčší význam online rozmeru trestnej činnosti je takisto nevyhnutné prijať opatrenia EÚ. Internet, sociálne médiá a online platformy poskytujú obchodníkom s ľuďmi príležitosť zlákať, kontrolovať, prepravovať a vykorisťovať obeť, presúvať zisky a oslovovať používateľov kdekokoľvek bez prekročenia hranice a bezpečne spoza obrazovky. Opatrenia na úrovni Únie

¹⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/93/EÚ z 13. decembra 2011 o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2004/68/SVV ([Ú. v. EÚ L 335](#), 17.12.2011, s. 1 – 14),

¹⁵ COM(2022) 209.

¹⁶ COM(2022) 245.

¹⁷ Rámcové rozhodnutie Rady z 19. júla 2002 o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, 2002/629/SVV ([Ú. v. ES L 203](#), 1.8.2002, s. 1 – 4).

umožňujú orgánom presadzovania práva členských štátov účinnejšie vyšetrovať a stíhať trestné činy uľahčované prostredníctvom technológií, a to pomocou výmeny informácií a najlepších postupov, okrem iného aj o zhromaždených digitálnych dôkazoch a finančnom vyšetrovaní.

- **Proporcionalita**

Navrhované zmeny sú obmedzené na to, čo je nevyhnutné na posilnenie rámca EÚ pre prevenciu obchodovania s ľuďmi a boj proti nemu, ako aj pre ochranu obetí obchodovania. Nepresahujú rámec toho, čo je potrebné na dosiahnutie uvedených cieľov. Návrh vychádza z už platných pravidiel, ktoré sú v súlade so zásadou proporcionality. Podrobný opis alternatívnych opatrení, ktoré sa mohli uskutočniť na dosiahnutie cieľov tohto návrhu, je uvedený v sprievodnom posúdení vplyvu.

S cieľom riešiť formy vykorisťovania, ktoré v súčasnosti nie sú výslovne uvedené v smernici o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, sa navrhuje výslovne doplniť nútené manželstvo a nezákonnú adopciu. Navrhované doplnenie týchto foriem vykorisťovania, ktoré sú už uvedené v odôvodneniach smernice, sa považuje za primeranú reakciu na zvýšenie percentuálneho podielu prípadov obchodovania s ľuďmi na iné účely ako sexuálne a pracovné vykorisťovanie.

Online rozmer trestnej činnosti je už nepriamo zahrnutý v súčasných ustanoveniach smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, v ktorých sa nerozlišuje medzi trestnými činmi spáchanými online alebo offline. Navrhuje sa výslovne uviesť, že úmyselné skutky, prostriedky a účel trestných činov obchodovania s ľuďmi by mali zahŕňať skutky spáchané prostredníctvom informačných a komunikačných technológií. Táto úprava má za cieľ posilniť trestnoprávnu reakciu na jednu z najzávažnejších zmien v charaktere tejto oblasti trestnej činnosti, ku ktorej došlo od prijatia smernice. Výška trestov sa v prípade štandardných trestných činov nezmení, hoci členským štátom sa nebráni prijať prísnejší režim.

Pokiaľ ide o sankcie voči právnickým osobám, v prípade štandardných trestných činov sa navrhuje vytvoriť povinný sankčný režim spočívajúci vo vylúčení z nároku na verejné dávky, pomoc alebo subvencie, ako aj dočasné alebo trvalé zatvorenie prevádzok, ktoré sa použili na spáchanie trestných činov. Tieto sankcie patria k dobrovoľnému režimu v rámci súčasnej smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Bol zavedený ďalší povinný sankčný režim v prípade trestných činov s príťažujúcimi okolnosťami podľa článku 4 ods. 2, ktorý zahŕňa dočasný alebo trvalý zákaz výkonu obchodnej činnosti, uloženie súdneho dohľadu a súdne rozhodnutie o zrušení právnickej osoby. Tieto sankcie boli takisto súčasťou dobrovoľného sankčného režimu voči právnickým osobám v rámci súčasnej smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Tieto opatrenia umožňujú posilniť justičnú reakciu na trestné činy obchodovania s ľuďmi spáchané právnickými osobami a zároveň prijať primeraný prístup k sankciám, ktorý je založený na povinnej transpozícii všetkých opatrení, zahŕňa však pravidlo, že trestné činy s príťažujúcimi okolnosťami sa riešia prísnejšími sankciami, než sú sankcie, ktoré sa predpokladajú v prípade štandardných trestných činov.

Formálne vytvorenie národného referenčného mechanizmu prostredníctvom vnútroštátnych zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení sa považuje za minimálne opatrenie na zlepšenie sprostredkovania pomoci identifikovaným obetiam, keďže vychádza z už existujúcej povinnosti podľa článku 11 ods. 4 smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, v ktorom sa od členských štátov vyžaduje, aby v spolupráci s príslušnými podpornými organizáciami zaviedli vhodné mechanizmy zamerané na včasnú identifikáciu obetí a poskytnutie pomoci a podpory týmto obetiam. Formalizácia referenčných mechanizmov má za cieľ zlepšiť včasnú identifikáciu a okamžité sprostredkovanie služieb v oblasti pomoci a podpory. Na zlepšenie účinnosti tohto opatrenia sa od členských štátov vyžaduje, aby určili národné kontaktné miesta zodpovedné za identifikáciu príslušných služieb a koordináciu sprostredkovania pomoci obetiam na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ.

Zmena, ktorou sa využívanie služieb, ktoré tvoria predmet vykorisťovania, s vedomím, že osoba je obeťou trestného činu obchodovania s ľuďmi (t. j. vedomé využívanie služieb založených na vykorisťovaní obetí), stanovuje ako trestný čin, je primeraným legislatívnym opatrením zameraným na účinnejšiu prevenciu obchodovania s ľuďmi a boj proti nemu pomocou odrádzania od dopytu v súlade s cieľmi smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Členským štátom sa ponecháva možnosť prijať prísnejšie prístupy k využívaniu služieb založených na vykorisťovaní obetí obchodovania s ľuďmi, pričom sa prihliada na to, že opatrenia na zníženie dopytu sa neobmedzujú len na trestnoprávnu reakciu, ale zahŕňajú nelegislatívne opatrenia v súlade so smernicou o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, t. j. vzdelávanie, odbornú prípravu, informačné a osvetové kampane, výskumné a vzdelávacie programy.

Požiadavka na každoročné zhromažďovanie údajov predstavuje minimálne opatrenie zamerané na zlepšenie zhromažďovania informácií a štatistických údajov na vnútroštátnej úrovni a na úrovni Únie. Týmto opatrením by sa skrátili obdobia na oznámenie z dvoch rokov na jeden rok a zabezpečilo by sa aktuálne monitorovanie, ktorému nebráni časový odstup medzi koncom obdobia na oznámenie zhromaždených údajov a zverejnením správy (v súčasnosti dva roky). Minimálne kategórie zhromažďovaných údajov zahrnuté v zmene zodpovedajú tým kategóriám, ktoré Komisia v súčasnosti zhromažďuje každé dva roky.

- **Výber nástroja**

Tento návrh predstavuje zmenu smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, a preto ide o smernicu.

Na dosiahnutie cieľa tohto návrhu, ktorým je zlepšenie existujúceho rámca umožňujúceho prevenciu obchodovania s ľuďmi a boj proti nemu, ako aj ochranu obetí tohto trestného činu, nemožno použiť žiadne alternatívne prostriedky, a to legislatívne ani operačné prostriedky.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ *EX POST*, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Hodnotenia *ex post*/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov**

Komisia vykonala hodnotenie smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, ktoré bolo jedným z kľúčových opatrení plánovaných v rámci stratégie EÚ v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2021 – 2025¹⁸. Hodnotenie bolo založené na údajoch zhromaždených za obdobie 2013 – 2020 Eurostatom, správe o transpozícii smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi na vnútroštátnej úrovni a jej vykonávaní v členských štátoch, otvorenej verejnej konzultácii, výmenách s agentúrami EÚ, členskými štátmi a inými zainteresovanými stranami, správach a dokumentoch, ktoré zverejnili alebo predložili medzinárodné a regionálne organizácie.

Z hodnotenia vyplynulo, že smernica o boji proti obchodovaniu s ľuďmi je účinná pri prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu, ako aj pri posilňovaní ochrany obetí tohto trestného činu. Takisto sa skonštatovalo, že smernica je efektívna z hľadiska výhod, ktoré prináša v porovnaní s nákladmi, ktoré vznikli v dôsledku jej prijatia, transpozície a vykonávania. Usúdilo sa, že je v súlade so všetkými príslušnými činnosťami EÚ a medzinárodnými činnosťami. V hodnotení sa zdôraznila pridaná hodnota EÚ pri zlepšovaní cezhraničnej spolupráce, ako aj spolupráce s agentúrami EÚ. Ciele smernice sú naďalej relevantné. Napriek tomu je potrebné ďalej riešiť viacero výziev a udalostí.

¹⁸ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o stratégii EÚ v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2021 – 2025, [COM\(2021\) 171 final](#), 14. 4. 2021.

V hodnotení sa poznamenalo, že od prijatia smernice došlo k viacerým udalostiam, ktoré majú významný vplyv na charakter obchodovania s ľuďmi. Technologický pokrok a rozšírenie sociálnych médií vytvorili pre obchodníkov s ľuďmi nové možnosti zlákania obetí online, ich kontroly na diaľku a oslovenia veľkého množstva používateľov prostredníctvom šírenia materiálov spojených s vykorisťovaním. Hospodársky pokles spôsobený pandemiou ochorenia COVID-19 a energetickou krízou by mohol zvýšiť dopyt po lacnej pracovnej sile a sexuálnych službách, ktoré podnecujú pracovné a sexuálne vykorisťovanie. Vojny, najmä vojenská agresia Ruska voči Ukrajine, zvyšujú množstvo príležitostí pre obchodníkov s ľuďmi, aby využili zraniteľnú situáciu ľudí, najmä žien a detí, ktoré utekajú zo svojej krajiny.

Vzhľadom na tieto nedávne udalosti sa pri hodnotení určili oblasti právneho rámca, ktoré možno vylepšiť. Patrí medzi ne riešenie foriem vykorisťovania, ktoré nie sú výslovne uvedené v smernici o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, riešenie online rozmeru trestnej činnosti, posilnenie reakcie trestnej justície na trestné činy spáchané právnickými osobami, lepšie znižovanie dopytu, včasná identifikácia obetí a zhromažďovanie údajov.

- **Konzultácie so zainteresovanými stranami**

GR pre migráciu a vnútorné záležitosti (GR HOME) zverejnilo od 5. augusta do 16. septembra 2021 plán kombinovaného hodnotenia a úvodné posúdenie vplyvu iniciatívy na webovom sídle Komisie Vyjadrite svoj názor¹⁹. Komisia dostala spätnú väzbu od 36 zainteresovaných strán.

Komisia sa počas celého politického cyklu tejto iniciatívy usilovala zaistiť rozsiahlu účasť zainteresovaných strán prostredníctvom cielených konzultácií (bilaterálnych stykov, stretnutí so zainteresovanými stranami, písomných konzultácií). Uskutočnili sa konzultácie s členskými štátmi a so zástupcami ich verejných orgánov, a to aj v kontexte siete národných spravodajcov a rovnocenných mechanizmov EÚ proti obchodovaniu s ľuďmi, s poslancami Európskeho parlamentu, s agentúrami EÚ, konkrétne s Agentúrou Európskej únie pre spoluprácu v oblasti presadzovania práva (Europol), Agentúrou Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (Eurojust), Agentúrou Európskej únie pre odbornú prípravu v oblasti presadzovania práva (CEPOL), Agentúrou pre základné práva (FRA), Agentúrou Európskej únie pre azyl (EUAA), Európskou agentúrou pre pohraničnú a pobrežnú stráž (FRONTEX), Európskym inštitútom pre rodovú rovnosť (EIGE) a Európskym orgánom práce (ELA), so zástupcami príslušných regionálnych a medzinárodných organizácií pôsobiacich v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi, so zástupcami organizácií občianskej spoločnosti pôsobiacich v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi, a to aj v kontexte platformy občianskej spoločnosti EÚ proti obchodovaniu s ľuďmi.

Komisia takisto uskutočnila verejnú konzultáciu s cieľom zhromaždiť informácie, dôkazy a názory v súvislosti s otázkami týkajúcimi sa vykonávania a hodnotenia smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Údaje sa zhromaždili pomocou dotazníka, ktorý sa vzťahoval na hodnotenie smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi a jej prípadnú revíziu. Okrem 75 samostatných príspevkov bolo doručených 124 odpovedí.

- **Získavanie a využívanie expertízy**

Tento návrh vychádza z dôkazov zhromaždených v rámci hodnotenia a posúdenia vplyvu, ako aj z konzultácií s príslušnými orgánmi členských štátov a odborníkmi na obchodovanie s ľuďmi. Do konzultácií boli zapojení národní spravodajcovia a rovnocenné mechanizmy, orgány presadzovania práva a justičné orgány, vnútroštátne orgány zodpovedné za sociálne

¹⁹ [Boj proti obchodovaniu s ľuďmi – revízia pravidiel EÚ \(europa.eu\)](https://european-council.europa.eu/media/e3000000/1/press/1622222/1622222_en.pdf).

služby, agentúry EÚ, medzinárodné organizácie, organizácie občianskej spoločnosti, združenia zamestnávateľov a odborníci, a to aj z akademickej obce.

V návrhu sa zohľadňujú príslušné výmeny informácií a zistenia vyplývajúce zo štúdií, ktoré uskutočnili regionálne a medzinárodné organizácie, ako aj mimovládne organizácie pôsobiace v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi, ako sa uvádza v dôvodovej správe²⁰.

• **Posúdenie vplyvu**

Posúdenie vplyvu, ktoré je sprievodným dokumentom k tomuto návrhu, vychádza zo zistení vyplývajúcich z hodnotenia, ktoré vykonala Komisia. Zvažovali sa tieto možnosti:

- Balík nelegislatívnych opatrení, ktorý by členským štátom poskytol ďalšiu podporu pri vykonávaní smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi a prispel by k posilneniu právneho a politického rámca EÚ proti obchodovaniu s ľuďmi. Vychádzal by zo stratégie EÚ v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2021 – 2025 a zahŕňal by zriadenie centra poznatkov a odborných znalostí, opatrenia zamerané na posilnenie spolupráce s technologickými spoločnosťami, ako aj s platformami sociálnych médií, vytvorenie osobitnej skupiny špecializovaných prokurátorov na boj proti obchodovaniu s ľuďmi, ako aj organizáciu osvetových kampaní v celej EÚ.
- Balík legislatívnych zmien, ktorými by sa zmodernizovala smernica o boji proti obchodovaniu s ľuďmi s cieľom lepšie čeliť výzvam, ktoré od jej prijatia nadobudli väčší význam. Súčasťou balíka by bolo riešenie online rozmeru trestnej činnosti, zahrnutie nových foriem vykorisťovania do vymedzenia pojmov, posilnenie režimu sankcií voči právnickým osobám a právneho rámca kriminalizácie využívania služieb založených na vykorisťovaní obetí obchodovania s ľuďmi, vytvorenie formálnych národných referenčných mechanizmov prostredníctvom zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení a určenie národných kontaktných miest pre sprostredkovanie pomoci, požiadavka, aby členské štáty zaviedli trestný čin týkajúci sa využívania služieb založených na vykorisťovaní obetí obchodovania s ľuďmi, požiadavka, aby členské štáty každoročne zhromažďovali a oznamovali údaje o ukazovateľoch obchodovania s ľuďmi.
- Balík, v ktorom by sa skombinovali uvedené nelegislatívne a legislatívne opatrenia.

V posúdení vplyvu sa dospelo k záveru, že tretia možnosť, kombinácia legislatívnych a nelegislatívnych opatrení, by bola z hľadiska posilnenia súčasného rámca účinnejšia než len opatrenia jedného druhu.

V záujme posilnenia reakcie trestnej justície na obchodovanie s ľuďmi, a to aj v cezhraničnom kontexte, sa určili tri legislatívne opatrenia: i) výslovné riešenie online rozmeru v smernici; ii) výslovný odkaz na nútené manželstvo a nezákonnú adopciu v zozname foriem vykorisťovania; iii) zavedenie dvoch povinných sankčných režimov voči právnickým osobám, jedného v prípade sankcií za štandardné trestné činy a druhého v prípade sankcií za trestné činy s prirážajúcimi okolnosťami. Určili sa aj nelegislatívne opatrenia: i) podpora spolupráce medzi Komisiou a internetovými spoločnosťami v rámci internetového fóra EÚ a ii) vytvorenie osobitnej skupiny špecializovaných prokurátorov na boj proti obchodovaniu s ľuďmi.

²⁰ Komisia okrem toho zadala vypracovanie štúdie na podporu hodnotenia smernice o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania a príslušného posúdenia vplyvu legislatívneho návrhu. Štúdiu vykonali externí konzultanti v období od 27. októbra 2021 do 21. júla 2022.

Pokiaľ ide o zabezpečenie toho, aby sa obetiam obchodovania s ľuďmi poskytovala primeraná pomoc, podpora a ochrana, určené legislatívne opatrenie sa týka požiadavky, aby členské štáty formalizovali vytvorenie národných referenčných mechanizmov a vytvorili národné kontaktné miesta pre sprostredkovanie primeraných služieb pomoci, podpory a ochrany obetiam. Toto opatrenie sprevádza nelegislatívne opatrenie, ktorým je vypracovanie usmernení o minimálnych požiadavkách na národné referenčné mechanizmy.

Na účely zníženia dopytu po službách, ktoré stimulujú všetky formy vykorisťovania, sa ako legislatívne opatrenie určilo stanovenie toho, že využívanie služieb, ktoré sú predmetom vykorisťovania, s vedomím, že osoba je obeťou trestného činu obchodovania s ľuďmi, je trestným činom. V súlade s komplexným prístupom k znižovaniu dopytu to doplní nelegislatívne opatrenie, osvetová kampaň v celej EÚ zameraná na odrádzanie od dopytu, ktorý stimuluje obchodovanie s ľuďmi.

Pokiaľ ide o horizontálny cieľ, ktorým je zabezpečiť primeranú prevenciu a odhaľovanie, ako aj zlepšiť monitorovanie obchodovania s ľuďmi v EÚ, si určené legislatívne opatrenie vyžaduje každoročné zhromažďovanie údajov o obchodovaní s ľuďmi. Toto opatrenie sprevádzajú dve nelegislatívne opatrenia: i) vypracovanie usmernení o zhromažďovaní údajov o obchodovaní s ľuďmi v EÚ a ii) zriadenie centra poznatkov a odborných znalostí v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi.

Uvedená uprednostňovaná možnosť sa zameriava na zlepšenie schopnosti členských štátov efektívnejšie bojovať proti obchodovaniu s ľuďmi, najmä v súvislosti s hrozbami a trendmi, ktoré sa objavili alebo vyvinuli od prijatia smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi. Očakáva sa, že spoločnými a harmonizovanými pravidlami, ktoré sú súčasťou tejto zmeny, sa posilní cezhraničná spolupráca pri vyšetrovaní, trestných stíhaniach a pri poskytovaní pomoci a podpory obetiam obchodovania s ľuďmi. Cieľom nelegislatívnych opatrení sprevádzajúcich legislatívne zmeny je ďalšia podpora členských štátov pri vykonávaní smernice a stratégie EÚ v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2021 – 2025.

- **Regulačná vhodnosť a zjednodušenie**

V súlade s Programom regulačnej vhodnosti a efektívnosti (REFIT) Komisie by cieľom všetkých iniciatív zameraných na revíziu existujúcich právnych predpisov EÚ malo byť zjednodušenie a efektívnejšie dosahovanie stanovených cieľov politiky (t. j. znížením nadbytočných regulačných nákladov a administratívnej záťaže členských štátov). V posúdení vplyvu sa dospelo k záveru, že opatrenia stanovené v navrhovanej smernici by predstavovali obmedzenú záťaž, ktorú by prevážil pozitívny vplyv navrhovaných opatrení.

Navrhované ciele zmeny smernice sa zameriavajú na zlepšenie schopnosti členských štátov efektívnejšie bojovať proti obchodovaniu s ľuďmi, najmä v súvislosti s hrozbami a trendmi, ktoré sa objavili a vyvinuli od prijatia smernice. Iniciatívou sa ďalej harmonizuje právne prostredie so zameraním na obchodovanie s ľuďmi v rámci členských štátov. Očakáva sa, že nové pravidlá posilnia cezhraničnú spoluprácu, pokiaľ ide o vyšetovanie a trestné stíhanie, ako aj pomoc a podporu poskytovanú obetiam.

- **Základné práva**

V článku 6 ods. 1 Zmluvy o Európskej únii sa uvádza, že Únia uznáva práva, slobody a zásady uvedené v Charte základných práv. V článku 5 charty sa výslovne zakazuje otroctvo, nútené práce a obchodovanie s ľuďmi.

Navrhované opatrenia zahŕňajú právne ustanovenia, ktorými sa zabezpečuje primeraná

reakcia na riziká tejto trestnej činnosti a pomoc, podpora a ochrana poskytovaná obetiam. Cieľom výslovného začlenenía ďalších foriem vykorisťovania, ustanovení týkajúcich sa medzinárodného rozmeru trestnej činnosti, sankčného režimu voči právnickým osobám a kriminalizácie vedomého využívania služieb založených na vykorisťovaní obetí obchodovania s ľuďmi je účinnejší boj proti obchodovaniu s ľuďmi. Tieto ustanovenia a formalizácia národných referenčných mechanizmov sú zamerané na rozšírenie ochrany obetí obchodovania s ľuďmi. Ochrana obetí má vplyv na iné základné práva, ako je ochrana ľudskej dôstojnosti, právo na nedotknuteľnosť osoby, zákaz mučenia a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu a právo na slobodu a bezpečnosť.

Legislatívne opatrenia sa náležite zanalyzovali a kladne posúdili aj s ohľadom na práva dieťaťa, zákaz detskej práce, práva osôb so zdravotným postihnutím, právo na azyl, ochranu v prípade vystaňovania, vyhostenia alebo extradície, zásadu nediskriminácie a rovnosť medzi ženami a mužmi.

Ustanovenia, ktorými sa zavádzajú nové trestné činy alebo sankcie alebo ktorými sa mení vymedzenie pojmu trestná činnosť, sa dôkladne zanalyzovali aj s ohľadom na právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces, prezumpciu neviny a právo na obhajobu, zásady zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov, ako aj na právo nebyť stíhaný alebo potrestaný v trestnom konaní dvakrát za ten istý trestný čin.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Návrh nemá žiadny vplyv na rozpočet Únie.

5. ĎALŠIE PRVKY

• Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ

V súlade s článkom 2 tohto návrhu sú členské štáty povinné uviesť do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s ním najneskôr do [dvoch rokov od nadobudnutia účinnosti smernice] a oznámiť Komisii znenie týchto ustanovení.

Komisia bude monitorovať a hodnotiť vplyv tohto návrhu pomocou mechanizmov, ktoré sa už uplatňujú podľa súčasnej smernice. Úlohy národných spravodajcov a obdobných mechanizmov by ostali podľa článku 19 rovnaké: meranie výsledkov dosiahnutých prostredníctvom opatrení proti obchodovaniu s ľuďmi vrátane zhromažďovania štatistických údajov v úzkej spolupráci s príslušnými organizáciami občianskej spoločnosti pôsobiacimi v tejto oblasti, ako aj podávanie správ koordinátorovi EÚ pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi v kontexte správ o pokroku dosiahnutom v boji proti obchodovaniu s ľuďmi, ktoré Komisia vypracúva každé dva roky. Zahŕňalo by to monitorovanie a hodnotenie vplyvu tejto iniciatívy.

Komisia bude naďalej každé dva roky usporadúvať zasadnutia siete národných spravodajcov a platformy občianskej spoločnosti EÚ proti obchodovaniu s ľuďmi, ako aj stretnutia s agentúrami EÚ, ktoré pôsobia v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi. Tieto výmeny takisto prispejú k monitorovaniu a hodnoteniu.

Týmto návrhom sa zavádzajú nové „trestné činy týkajúce sa využívania služieb, ktoré sú predmetom vykorisťovania, s vedomím, že osoba je obeťou trestného činu súvisiaceho s obchodovaním s ľuďmi“. Podľa článku 23 ods. 3 je Komisia povinná predložiť Európskemu parlamentu a Rade správu, v ktorej posúdi rozsah, v akom členské štáty prijali potrebné opatrenia na dosiahnutie súladu s novými pravidlami, a vplyv takýchto opatrení.

- **Vysvetľujúce dokumenty**

Na zaistenie riadneho vykonávania tejto smernice by sa vyžadoval vysvetľujúci dokument, napríklad vo forme tabuliek zhody, v zmysle požiadavky vyplývajúcej z rozsudku Súdneho dvora vo veci C-543/17. Je zriedkavé, aby právne predpisy, ktorými sa transponuje smernica o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, tvoril len jeden právny text, keďže ustanovenia sa často začleňujú do rôznych vnútroštátnych nástrojov. Z tohto dôvodu je potrebné, aby členské štáty poskytli vysvetľujúci dokument, v ktorom Komisii oznámia znenie ustanovení prijatých pri transpozícii tejto smernice, ako sú tieto ustanovenia vzájomne prepojené s ustanoveniami prijatými pri transpozícii smernice 2011/36/EÚ a s ustanoveniami, na ktoré sa vzťahujú iné príslušné politiky Únie, ako sa uvádza v oddiele 1 tohto odôvodnenia legislatívneho návrhu.

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

Zmeny smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi sú zamerané na tieto prvky:

- a) Začlenenie núteného manželstva ako konkrétnej formy násillia na ženách a dievčatách a nezákonnej adopcie do zoznamu minimálnych foriem vykorisťovania

V súčasnosti sa v článku 2 ods. 3 stanovuje neúplný zoznam foriem vykorisťovania, ktorý zahŕňa zneužívanie iných osôb na prostitúciu alebo iné formy sexuálneho vykorisťovania, nútenú prácu alebo služby vrátane žobrania, otroctvo alebo praktiky podobné otroctvu, nevoľníctvo alebo zneužívanie na trestnú činnosť, alebo odoberanie orgánov.

Zo zhromaždených údajov vyplýva, že trestné činy obchodovania s ľuďmi spáchané na iné účely ako sexuálne a pracovné vykorisťovanie sa od prijatia smernice neustále vyvíjali, pričom predstavovali 11 % všetkých obetí v EÚ v roku 2020. Okrem toho, hoci zoznam v článku 2 ods. 3 nie je úplný, keďže zahŕňa „minimálne“ formy vykorisťovania, a napriek tomu, že v odôvodnení 11 sa objasňuje, že vymedzenie zahŕňa obchodovanie s ľuďmi na účely iných činností, ako je nezákonná adopcia alebo nútené manželstvo, členské štáty mali tendenciu obmedziť transpozíciu tohto ustanovenia tým, že uvádzali len tie formy vykorisťovania, na ktoré sa výslovne odkazuje v článku 2 ods. 3.

Vzhľadom na zhromaždené údaje o iných účeloch obchodovania s ľuďmi, ako je sexuálne a pracovné vykorisťovanie, Komisia navrhuje zahrnúť výslovný odkaz na nútené manželstvo a nezákonnú adopciu do neúplného zoznamu foriem vykorisťovania v článku 2 ods. 3. Právne systémy členských štátov, ako aj ich orgány presadzovania práva a justičné orgány tak budú lepšie pripravené účinne bojovať proti obchodovaniu s ľuďmi na účely týchto dvoch foriem vykorisťovania.

- b) Výslovný odkaz na online rozmer v rámci smernice

Prvky trestných činov obchodovania s ľuďmi vymedzené v smernici pozostávajú z úmyselných skutkov a spôsobov uvedených v článku 2 ods. 1, ako aj z foriem vykorisťovania uvedených v článku 2 ods. 3. V súčasných ustanoveniach sa neuvádza žiadny odkaz na to, či sa majú takéto prvky vykonávať online alebo offline na to, aby ich bolo možné kriminalizovať a potrestať.

Všetky zainteresované strany vrátane orgánov presadzovania práva, medzinárodných organizácií a organizácií občianskej spoločnosti sú hlboko znepokojené rastúcim počtom trestných činov, ktoré sa spáchali alebo uľahčili prostredníctvom informačných a komunikačných technológií. Tieto technológie poskytujú platformu na vykonávanie úmyselných skutkov (zlákane, organizovanie alebo uskutočňovanie prepravy, presun, ukrývanie alebo prevzatie osôb vrátane výmeny alebo odovzdania kontroly nad obeťami), aspoň niektorých spôsobov (donucovanie, podvod, klamstvo, zneužitie moci alebo

zraniteľného postavenia alebo odovzdávanie či prijímanie platieb alebo výhod na dosiahnutie súhlasu osoby majúcej kontrolu nad inou osobou) alebo niektorých foriem vykorisťovania (najmä sexuálne vykorisťovanie).

V tejto súvislosti Komisia navrhuje doplniť nový článok 2a, v ktorom sa výslovne uvádza, že úmyselné skutky a spôsoby v zmysle článku 2 ods. 1, ako aj vykorisťovanie v zmysle článku 2 ods. 3 zahŕňajú skutky spáchané prostredníctvom informačných a komunikačných technológií. Tým sa zabezpečí, aby sa v prípade každého prvku trestných činov obchodovania s ľuďmi zohľadnil online rozmer trestnej činnosti.

- c) Zavedenie povinného sankčného režimu voči právnickým osobám, ktorý je odlišný v prípade sankcií za štandardné trestné činy a v prípade sankcií za trestné činy s priťažujúcimi okolnosťami

V súčasnosti sa v článku 6 stanovuje, že členské štáty prijímú potrebné opatrenia, ktorými sa zabezpečí, aby právnickú osobu zodpovednú za trestné činy obchodovania s ľuďmi bolo možné potrestať účinnými, primeranými a odradzujúcimi sankciami, ktoré zahŕňajú trestné alebo iné ako trestné sankcie. Článkom 6 sa dopĺňa, že takéto sankcie môžu zahŕňať päť opatrení, ktoré môžu členské štáty dobrovoľne transponovať: a) vylúčenie z nároku na verejné dávky alebo pomoc; b) dočasný alebo trvalý zákaz výkonu obchodnej činnosti; c) nariadenie súdneho dohľadu; d) zrušenie právnickej osoby súdnym rozhodnutím; e) dočasné alebo trvalé zatvorenie prevádzok, ktoré sa použili na spáchanie trestného činu.

Z posúdenia transpozície tohto článku vyplýva, že hoci všetky členské štáty zaviedli trestné alebo iné ako trestné sankcie (v súlade s povinnou časťou ustanovenia), všetky dobrovoľné opatrenia transponovala len menšina členských štátov, väčšina členských štátov transponovala len niektoré dobrovoľné opatrenia a niektoré členské štáty netransponovali žiadne z nich. Komisia sa domnieva, že posilnenie opatrení voči právnickým osobám, v záujme ktorých sa páchajú trestné činy obchodovania s ľuďmi, je nevyhnutné. Prijatím povinného režimu sa posilňuje aspekt reakcie týkajúci sa trestnej justície. Zároveň je nevyhnutné prijať primeraný prístup, ktorý je v súlade so súčasným článkom 6.

Komisia preto navrhuje zmeniť článok 6 stanovením, že namiesto zoznamu dobrovoľných sankcií musí účinná, primeraná a odradzujúca sankcia podľa potreby zahŕňať vylúčenie z nároku na verejné dávky, pomoc alebo subvencie, ako aj dočasné alebo trvalé zatvorenie prevádzok, ktoré sa použili na spáchanie trestného činu. Ide o režim, ktorý sa uplatňuje v prípade, že právnické osoby sú zodpovedné za štandardný trestný čin obchodovania s ľuďmi. Zahnutím subvencií sa dopĺňa a rozširuje súčasný zoznam dobrovoľných sankcií s cieľom zabrániť tomu, aby sa právnickým osobám odsúdeným za trestné činy obchodovania s ľuďmi poskytovali takéto formy verejnej pomoci.

Oddiel 2 sa dopĺňa na účely prípadov, keď sú právnické osoby zodpovedné za trestný čin s akoukoľvek priťažujúcou okolnosťou stanovenou v článku 4 ods. 2. V takýchto prípadoch by sankcie pre právnické osoby zahŕňali v náležitých prípadoch: dočasný alebo trvalý zákaz výkonu obchodnej činnosti, uloženie súdneho dohľadu, zrušenie právnickej osoby súdnym rozhodnutím.

Komisia sa týmto prístupom usiluje, aby sa zaviedli sankčné režimy voči právnickým osobám, ktoré budú povinné, s cieľom posilniť reakciu trestnej justície voči právnickým osobám zapojeným do trestných činov obchodovania s ľuďmi. Používa rovnaké opatrenia ako tie, ktoré sú podľa súčasného článku 7 dobrovoľné. Týmto prístupom sa zabezpečuje proporionalita, keďže sa ním predpokladajú dve prísne sankcie za štandardné trestné činy

a tri prísnejšie sankcie za trestné činy s priťažujúcimi okolnosťami. Doplnením výrazu „podľa potreby“ pred dva režimy sankcií sa zabezpečuje dodržiavanie zásady proporcionality a diskrečná právomoc justičných orgánov členských štátov.

d) Odkaz na právny rámec v oblasti zaistenia a konfiškácie

Podľa súčasného znenia článku 7 musia členské štáty zabezpečiť, aby ich príslušné orgány boli oprávnené zaistiť a skonfiškovať nástroje a zisk z trestných činov uvedených v článkoch 2 a 3. Prijatie smernice o boji proti obchodovaniu s ľuďmi, a teda aj tohto článku, predchádzalo právnemu rámcu EÚ v oblasti zaistenia a konfiškácie.

Komisia preto navrhuje uvedenie výslovného odkazu na pravidlá EÚ v oblasti vyhľadávania, zaistenia, správy a konfiškácie, konkrétne na smernicu Európskeho parlamentu a Rady EÚ/XX/YY²¹ [*navrhovaná smernica o vymáhaní majetku a konfiškácii*]. V súlade s navrhovaným článkom sa od členských štátov bude vyžadovať, aby zabezpečili oprávnenosť svojich príslušných orgánov v súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady EÚ/XX/YY²² [*navrhovaná smernica o vymáhaní majetku a konfiškácii*] vyhľadávať, zaistiť, spravovať a konfiškovať príjmy z trestných činov uvedených v smernici v znení zmien, ako aj nástroje použité alebo určené na spáchanie alebo na prispenie k spáchaniu týchto trestných činov. Tým sa umožní aktualizovať ustanovenie smernice o zaistení a konfiškácii tak, aby sa v ňom premietli najnovšie zmeny v právnych predpisoch EÚ v tejto oblasti.

e) Formálne vytvorenie národných referenčných mechanizmov a národných kontaktných miest pre sprostredkovanie pomoci obetiam

V súčasnosti sa v článku 11 ods. 4 vyžaduje, aby členské štáty prijali opatrenia potrebné na zavedenie vhodných mechanizmov, ktorých cieľom je včasná identifikácia obetí a poskytnutie pomoci a podpory týmto obetiam, a to v spolupráci s príslušnými podpornými organizáciami. Tieto mechanizmy sa nazývajú aj referenčné mechanizmy.

Komisia v roku 2020 oznámila, že takmer všetky členské štáty vytvorili takéto formálne alebo neformálne mechanizmy²³. Ich forma sa na vnútroštátnej úrovni do veľkej miery líši. Rozdiely v štruktúre a postupoch môžu brániť alebo spomaliť sprostredkovanie primeraných služieb ochrany, pomoci a podpory obetiam, najmä v cezhraničnom kontexte, keď sa obeť identifikujú v inej krajine, než v ktorej boli vykorisťované, alebo keď sa vykorisťujú vo viac ako jednej krajine. Komisia navrhuje, aby členské štáty sformalizovali vytvorenie svojich národných referenčných mechanizmov prostredníctvom zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení a aby určili národné kontaktné miesta pre sprostredkovanie pomoci obetiam. Preto došlo k začleneniu tejto požiadavky prostredníctvom úpravy článku 11 ods. 4.

Očakáva sa, že týmto návrhom sa ďalej zefektívnia postupy národných referenčných mechanizmov s cieľom zlepšiť sprostredkovanie pomoci obetiam v cezhraničných prípadoch. Toto úsilie sa doplní vypracovaním usmernení o minimálnych požiadavkách na národné referenčné mechanizmy, ktoré prispedia k ďalšej harmonizácii ich štruktúry a postupov. Úprava článku 11 ods. 4 je zároveň prvým krokom k vytvoreniu európskeho referenčného mechanizmu v súlade so stratégiou EÚ v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2021 – 2025.

²¹ COM(2022) 245.

²² COM(2022) 245.

²³ *Study on reviewing the functioning of Member States' National and Transnational Referral Mechanisms* (Štúdia o preskúvaní fungovania národných a nadnárodných referenčných mechanizmov), 16. 10. 2020, dostupné na [odkaze](#).

- f) Zavedenie nových trestných činov týkajúcich sa využívania služieb, ktoré sú predmetom vykorisťovania, s vedomím, že osoba je obeťou obchodovania s ľuďmi

V súčasnosti sa v článku 18 ods. 4 vyžaduje, aby členské štáty zväžili prijatie opatrení, ktorými sa medzi trestné činy zaradiť využívanie služieb, ktoré tvoria predmet vykorisťovania, s vedomím, že osoba je obeťou trestného činu obchodovania s ľuďmi. Ide o dobrovoľné ustanovenie, ktoré členské štáty nemuseli transponovať.

Hoci sa týmto prístupom poskytla členským štátom flexibilita, charakter transpozície tohto ustanovenia sa pohybuje od úplnej netranspozície až po transpozíciu obmedzenú na niektoré formy vykorisťovania a od úplnej transpozície až po prijatie prísnejších opatrení. Takáto absencia harmonizácie môže mať vplyv na cezhraničnú spoluprácu medzi členskými štátmi, ktoré uplatňujú odlišné prístupy. Navyše v posúdení vplyvu sa skonštatovalo, že opatrenia zamerané na zníženie dopytu môžu zahŕňať pokrok v reakcii trestnej justície. Očakáva sa, že zameraním sa na dopyt sa zníži počet prípadov a obetí, keďže sa budú riešiť oblasti, ktoré podnecujú všetky formy vykorisťovania. Z hodnotenia smernice vyplynulo, že 19 členských štátov prijalo buď právne predpisy, ktorými sa kriminalizuje vedomé využívanie služieb založených na vykorisťovaní obetí obchodovania s ľuďmi v prípade všetkých foriem vykorisťovania²⁴, alebo právne predpisy, ktorými sa priamo alebo nepriamo kriminalizuje vedomé využívanie služieb založených na sexuálnom vykorisťovaní obetí²⁵.

Komisia navrhuje zaviesť pre členské štáty povinnosť zaradiť medzi trestné činy využívanie služieb, ktoré tvoria predmet vykorisťovania, s vedomím, že osoba je obeťou trestného činu obchodovania s ľuďmi. Dosiahne sa to vypustením článku 18 ods. 4 a doplnením nového článku 18a, ktorý bude mať rovnaké znenie ako súčasný článok 18 ods. 4, ale nebude obsahovať možnosť, aby členské štáty kriminalizáciu „zväžili“.

Očakáva sa, že táto legislatívna zmena povedie k ďalšej harmonizácii reakcie trestnej justície na zníženie dopytu, a to aj tým, že sa od členských štátov bude vyžadovať, aby uplatňovali nové pravidlá na všetky formy vykorisťovania, a bude mať pozitívny vplyv na spoluprácu v cezhraničných prípadoch.

V odseku 2 sa od členských štátov vyžaduje, aby prijali potrebné opatrenia, ktorými sa zabezpečí, aby sa za trestné činy týkajúce sa vedomého využívania služieb založených na vykorisťovaní obetí ukladali účinné, primerané a odradzujúce tresty a sankcie.

- g) Zavedenie požiadavky na podávanie správ v súvislosti s novým článkom 18a

V navrhovanom článku 23 ods. 3 sa zavádza požiadavka, aby Komisia predložila Európskemu parlamentu a Rade správu, v ktorej posúdi rozsah, v akom členské štáty prijali potrebné opatrenia na dosiahnutie súladu s novými pravidlami týkajúcimi sa vedomého využívania služieb založených na vykorisťovaní obetí, ako aj vplyv takýchto opatrení. Správa sa predloží [do piatich rokov od lehoty na transpozíciu]. Tým sa zabezpečí primerané posúdenie a podávanie správ o opatreniach navrhnutých Komisiou po uplynutí dostatočného času, čo umožní zanalyzovať transpozíciu a vplyv nových pravidiel.

- h) Požiadavka každoročného zhromažďovania údajov a podávania správ o ukazovateľoch v oblasti obchodovania s ľuďmi

V súčasnosti sa v článku 19 stanovuje, že národní spravodajcovia a rovnocenné mechanizmy

²⁴ BG, HR, HU, LT, MT, PT, RO, SI. Okrem toho sa právne predpisy EL vzťahujú na sexuálne a pracovné vykorisťovanie.

²⁵ DE, EE, FI, FR, IE, LV, LU, NL, SE, EL, CY.

vykonávajú úlohy vrátane zhromažďovania štatistických údajov a podávania správ v súvislosti so správami o pokroku dosiahnutom v boji proti obchodovaniu s ľuďmi, ktoré Komisia vypracúva každé dva roky. Zhromažďovanie údajov na úrovni EÚ sa v zmysle článkov 19 a 20 vykonáva každé dva roky.

Z hodnotenia smernice však vyplynulo, že v zhromažďovaní údajov stále existujú značné nedostatky, najmä pokiaľ ide o ukazovatele trestnej justície a trestné činy týkajúce sa využívania služieb založených na vykorisťovaní obetí obchodovania s ľuďmi, a že príslušné štatistické údaje sa často zverejňujú s výrazným oneskorením po skončení obdobia na oznámenie (zvyčajne približne dva roky).

Komisia preto navrhuje zaviesť prostredníctvom nového článku 19a požiadavku, aby členské štáty každý rok zhromažďovali a oznamovali Komisii údaje o obchodovaní s ľuďmi, pričom v danom článku sa stanovujú ukazovatele týkajúce sa takéhoto zhromažďovania údajov. V odseku 1 sa stanovuje povinnosť členských štátov zhromažďovať údaje, aby mohli monitorovať účinnosť svojich systémov na boj proti trestným činom obchodovania s ľuďmi. V odseku 2 sa uvádza minimálny súbor ukazovateľov, ktoré by mali byť súčasťou zberu (počet zaznamenaných obetí, počet podozrivých, trestne stíhaných a odsúdených osôb za trestné činy uvedené v článku 2 a v navrhovanom článku 18a, ako aj úroveň členenia.

V odseku 3 sa stanovuje, že členské štáty každoročne do 1. júla zašlú Komisii štatistické údaje uvedené v odseku 2 za predchádzajúci rok v štandardnom formáte, ktorý poskytne Komisia. S cieľom urýchliť dostupnosť štatistických údajov by sa článok 19a mal začať uplatňovať od dátumu nadobudnutia účinnosti pozmeňujúcej smernice.

Očakáva sa, že vďaka tomuto opatreniu sa zlepší úplnosť, ucelenosť a porovnateľnosť údajov v rámci jednotlivých referenčných období a členských štátov. Zlepší sa tak aj zhromažďovanie údajov na úrovni EÚ. Prispieje to k lepšiemu pochopeniu celkového rozsahu obchodovania s ľuďmi v rámci EÚ. Požiadavkou, aby sa zhromažďovanie údajov uskutočňovalo každý rok namiesto každých dvoch rokov, sa takisto zabezpečí, aby boli verejne dostupné údaje v čase zverejnenia aktuálnejšie a bližšie k referenčnému obdobiu.

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

ktorou sa mení smernica 2011/36/EÚ o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 82 ods. 2 a článok 83 ods. 1,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

[so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru²⁶,

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov²⁷,]

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom,

keďže:

- (1) Obchodovanie s ľuďmi predstavuje závažný trestný čin, páchaný často v rámci organizovaného zločinu, ako aj závažné porušenie ľudských práv, pričom Charta základných práv Európskej únie ho výslovne zakazuje. Prevencia a boj proti obchodovaniu s ľuďmi zostáva prioritou tak pre Úniu, ako aj pre členské štáty.
- (2) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/36/EÚ²⁸ predstavuje hlavný právny nástroj Únie zameraný na prevenciu obchodovania s ľuďmi a boj proti nemu a na ochranu obetí tohto trestného činu. V tejto smernici sa stanovuje komplexný rámec na riešenie obchodovania s ľuďmi tým, že sa ním zavádzajú minimálne pravidlá týkajúce sa vymedzenia trestných činov a sankcií. Okrem toho obsahuje spoločné ustanovenia na posilnenie prevencie a ochrany obetí, pričom zohľadňuje rodové hľadisko.
- (3) V stratégii EÚ v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2021 – 2025²⁹ sa stanovuje politická reakcia, ktorá pozostáva z prijatia multidisciplinárneho a komplexného prístupu, a to od prevencie cez ochranu obetí až po trestné stíhanie a odsúdenie obchodníkov s ľuďmi. Zahŕňa súbor opatrení, ktoré sa majú zrealizovať s aktívnou účasťou organizácií občianskej spoločnosti. S cieľom riešiť vznikajúce trendy v oblasti obchodovania s ľuďmi, ako aj nedostatky zistené Komisiou a s cieľom ďalej zintenzívniť úsilie v boji proti tejto trestnej činnosti je však potrebné zmeniť smernicu 2011/36/EÚ. Zistené hrozby a trendy, ktoré si vyžadujú prijatie nových pravidiel, sa týkajú

²⁶ Ú. v. EÚ C, , s. .

²⁷ Ú. v. EÚ C, , s. .

²⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/36/EÚ z 5. apríla 2011 o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/629/SVV (Ú. v. EÚ L 101, 15.4.2011, s. 1 – 11).

²⁹ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o stratégii EÚ v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2021 – 2025, [COM\(2021\) 171 final](#), 14. 4. 2021.

predovšetkým operačných postupov obchodníkov s ľuďmi vrátane páchania či uľahčovania trestných činov súvisiacich s obchodovaním s ľuďmi prostredníctvom informačných a komunikačných technológií. Zistené nedostatky v trestnoprávnej reakcii, ktoré si vyžadujú úpravu právneho rámca, sa týkajú trestných činov súvisiacich s obchodovaním s ľuďmi páchaných v záujme právnických osôb, systému zhromažďovania údajov a vnútroštátnych systémov zameraných na včasnú identifikáciu obetí obchodovania s ľuďmi, poskytnutie pomoci a podpory týmto obetiam.

- (4) S cieľom riešiť konštantný nárast počtu a významu trestných činov súvisiacich s obchodovaním s ľuďmi spáchaných na iné účely ako sexuálne alebo pracovné vykorisťovanie je potrebné zahrnúť nútené manželstvo a nezákonnú adopciu do foriem vykorisťovania, ktoré sa výslovne uvádzajú v smernici, a zabezpečiť, aby sa členské štáty vo svojich vnútroštátnych právnych systémoch zamerali na najširšiu škálu foriem vykorisťovania, pokiaľ tieto formy naplňajú skutkovú podstatu obchodovania s ľuďmi.
- (5) Prostredníctvom informačných alebo komunikačných technológií sa pácha alebo uľahčuje čoraz väčší počet trestných činov súvisiacich s obchodovaním s ľuďmi. Obchodníci s ľuďmi používajú internet a sociálne médiá okrem iného na zlákanie, ponúkanie alebo vykorisťovanie obetí, vykonávanie kontroly a organizáciu prepravy. Internet a sociálne médiá sa používajú aj na distribúciu materiálov spojených s vykorisťovaním. Informačné technológie bránia aj včasnému odhaľovaniu trestnej činnosti a identifikácii obetí a páchateľov. Je preto dôležité do právneho rámca výslovne zahrnúť online rozmer trestnej činnosti.
- (6) Na zlepšenie reakcie trestnej justície na trestné činy súvisiace s obchodovaním s ľuďmi páchané v prospech právnických osôb a odradenie od spáchania týchto trestných činov je potrebné posilniť režim sankcií voči právnickým osobám primeraným povinným prístupom. Dobrovoľný režim sankcií stanovený v smernici 2011/36/EÚ sa preto nahrádza povinným režimom sankcií, ktorý sa uplatňuje, ak je právnická osoba zodpovedná podľa článku 5 ods. 1 a 2.
- (7) V rámci boja proti obchodovaniu s ľuďmi je potrebné plne využiť existujúce nástroje v oblasti zaistenia a konfiškácie príjmov z trestnej činnosti a nástrojov použitých na jej spáchanie, akým je napríklad smernica Európskeho parlamentu a Rady EÚ/XX/YY³⁰ [navrhovaná smernica o vymáhaní majetku a konfiškácii]. Malo by sa podporovať využívanie zmrazených a skonfiškovaných nástrojov a zisku z trestných činov uvedených v smernici 2011/36/EÚ na podporu pomoci obetiam a ich ochranu vrátane odškodnenia obetí a cezhraničného presadzovania práva v rámci Únie v oblasti boja proti obchodovaniu s ľuďmi.
- (8) S cieľom posilniť schopnosť jednotlivých štátov identifikovať obeť včas a sprostredkovať im primerané služby ochrany, pomoci a podpory je potrebné zaviesť v členských štátoch prostredníctvom zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení národné referenčné mechanizmy. Nevyhnutnými opatreniami na posilnenie cezhraničnej spolupráce sú vytvorenie formálnych národných referenčných mechanizmov a určenie národných kontaktných miest pre sprostredkovanie pomoci obetiam.
- (9) Na ďalšie posilnenie a harmonizáciu úsilia v oblasti trestnej justície vynakladaného na zníženia dopytu vo všetkých členských štátoch je dôležité kriminalizovať využívanie služieb, ktoré sú predmetom vykorisťovania, s vedomím, že osoba je obeťou trestného činu súvisiaceho s obchodovaním s ľuďmi. Stanovenie tohto konania ako trestného

³⁰ COM(2022) 245.

činu je súčasťou komplexného prístupu k znižovaniu dopytu, ktorý má za cieľ zredukovať vysokú mieru dopytu, ktorý stimuluje všetky formy vykorisťovania.

- (10) Z hľadiska zabezpečenia úplného pochopenia rozsahu obchodovania s ľuďmi v rámci Únie má zásadný význam zhromažďovanie presných a ucelených údajov a včasné zverejňovanie zhromaždených údajov a štatistických údajov. Očakáva sa, že zavedenie požiadavky, aby členské štáty každý rok harmonizovaným spôsobom zhromažďovali štatistické údaje o obchodovaní s ľuďmi a oznamovali ich Komisii, bude predstavovať dôležitý krok k zlepšeniu všeobecného pochopenia tohto javu a k zaisteniu prijatia politik a stratégií založených na údajoch. Vzhľadom na to, že je mimoriadne dôležité čo najskôr disponovať aktuálnymi štatistickými údajmi, je vhodné určiť ako dátum začiatku uplatňovania článku o zhromažďovaní údajov čo najskorší časový okamih, ktorým je nadobudnutie účinnosti tejto smernice.
- (11) Keďže ciele tejto smernice, a to prevencia obchodovania s ľuďmi, boj proti nemu a ochrana obetí tohto trestného činu, nie je možné uspokojivo dosiahnuť na úrovni jednotlivých členských štátov, ale z dôvodov rozsahu a účinku ho možno lepšie dosiahnuť na úrovni Únie, môže Únia prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 Zmluvy o Európskej únii. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku táto smernica neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie tohto cieľa.
- (12) Smernicou sa rešpektujú základné práva a dodržiavajú zásady uznané Chartou základných práv Európskej únie, najmä rešpektovanie a ochrana ľudskej dôstojnosti, zákaz otroctva, nútených prác a obchodovania s ľuďmi, právo na nedotknuteľnosť osoby, zákaz mučenia a neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu, právo na slobodu a bezpečnosť, ochranu osobných údajov, slobodu prejavu a na informácie, slobodná voľba povolania a právo na prácu, rovnosť medzi ženami a mužmi, práva dieťaťa, práva osôb so zdravotným postihnutím a zákaz detskej práce, právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces, zásady zákonnosti a primeranosti trestných činov a trestov. Zámerom tejto smernice je predovšetkým zabezpečiť úplné dodržiavanie týchto práv a zásad, ktoré je potrebné primerane uplatňovať.
- (13) V súlade s článkami 1 a 2 a článkom 4a ods. 1 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie, a bez toho, aby bol dotknutý článok 4 uvedeného protokolu, sa Írsko nezúčastňuje na prijatí tejto smernice a nie je ňou viazané ani nepodlieha jej uplatňovaniu. [alebo] V súlade s článkom 3 a článkom 4a ods. 1 Protokolu č. 21 o postavení Spojeného kráľovstva a Írska s ohľadom na priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a Zmluve o fungovaní Európskej únie, Írsko [listom z ...]oznámilo želanie zúčastniť sa na prijatí a uplatňovaní tejto smernice.
- (14) V súlade s článkami 1 a 2 Protokolu o postavení Dánska, ktorý je pripojený k Zmluve o Európskej únii a k Zmluve o fungovaní Európskej únie, sa Dánsko nezúčastňuje na prijatí tejto smernice, nie je ňou viazané ani nepodlieha jej uplatňovaniu.
- (15) V súlade so spoločným politickým vyhlásením členských štátov a Komisie z 28. septembra 2011 k vysvetľujúcim dokumentom³¹ sa členské štáty zaviazali, že v odôvodnených prípadoch k svojim oznámeniam o transpozičných opatreniach pripoja jeden alebo viacero dokumentov vysvetľujúcich vzťah medzi prvkami smernice a príslušnými časťami vnútroštátnych transpozičných nástrojov. V súvislosti

³¹ Ú. v. EÚ C 369, 17.12.2011, s. 14.

s touto smernicou sa zákonodarca domnieva, že zasielanie takýchto dokumentov je odôvodnené.

(16) Smernica 2011/36/EÚ by sa preto mala zodpovedajúcim spôsobom zmeniť,

PRIJALI TÚTO SMERNICU:

Článok 1

Zmeny smernice 2011/36/EÚ

Smernica 2011/36/EÚ sa mení takto:

1. V článku 2 ods. 3 sa na konci odseku dopĺňa „alebo nútené manželstvo alebo nezákonnú adopciu“.
2. Vkladá sa tento článok 2a:

„Článok 2a

Trestné činy súvisiace s obchodovaním s ľuďmi

páchané alebo uľahčované prostredníctvom informačných alebo komunikačných technológií

Členské štáty prijímú potrebné opatrenia na zabezpečenie toho, aby úmyselné skutky a spôsoby uvedené v článku 2 ods. 1 a vykorisťovanie uvedené v článku 2 ods. 3 zahŕňali skutky páchané prostredníctvom informačných a komunikačných technológií.“

3. Články 6 a 7 sa nahrádzajú takto:

„Článok 6

Sankcie voči právnickým osobám

1. Členské štáty prijímú potrebné opatrenia, ktorými sa zabezpečí, aby právnickej osobe zodpovednej podľa článku 5 ods. 1 alebo 2 bolo možné uložiť trestné alebo iné ako trestné sankcie a v náležitých prípadoch aj tieto sankcie:
 - a) vylúčenie z nároku na verejné dávky, pomoc alebo subvencie;
 - b) dočasné alebo trvalé zatvorenie prevádzok, ktoré sa použili na spáchanie trestného činu.
2. Členské štáty prijímú potrebné opatrenia, ktorými sa zabezpečí, aby právnickej osobe zodpovednej podľa článku 5 ods. 1 alebo 2 bolo možné za trestný čin spáchaný s akoukoľvek priťažujúcou okolnosťou stanovenou v článku 4 ods. 2 uložiť v náležitých prípadoch tieto sankcie:
 - a) dočasný alebo trvalý zákaz výkonu obchodnej činnosti;
 - b) uloženie súdneho dohľadu
 - c) zrušenie právnickej osoby súdnym rozhodnutím.
3. Členské štáty zabezpečia, aby sankcie uvedené v odsekoch 1 a 2 boli účinné, primerané a odradzujúce.

*Článok 7
Zaistenie a konfiškácia*

Členské štáty prijímú potrebné opatrenia, ktorými sa zabezpečí, aby boli ch príslušné orgány v súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady EÚ/XX/YY³² [*navrhovaná smernica o vymáhaní majetku a konfiškácii*] oprávnené vyhľadávať, zaistiť, spravovať a konfiškovať príjmy z trestných činov uvedených v tejto smernici, ako aj nástroje použité alebo určené na spáchanie alebo na prispenie k spáchaniu týchto trestných činov.“

4. V článku 11 sa odsek 4 nahrádza takto:

„4. Členské štáty prijímú opatrenia potrebné na to, aby sa prostredníctvom zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení v spolupráci s príslušnými podpornými organizáciami vytvorili národné referenčné mechanizmy zamerané na včasnú identifikáciu obetí a poskytnutie pomoci a podpory týmto obetiam, a aby sa určili národné kontaktné miesta pre sprostredkovanie pomoci obetiam.“

5. V článku 18 sa vypúšťa odsek 4.

6. Vkladá sa tento článok 18a:

„Článok 18a

*Trestné činy týkajúce sa využívania služieb, ktoré sú predmetom vykorisťovania,
s vedomím, že osoba je obeťou
trestného činu súvisiaceho s obchodovaním s ľuďmi*

1. S cieľom zvýšiť účinnosť prevencie obchodovania s ľuďmi a boja proti nemu prostredníctvom opatrení odradzujúcich od dopytu prijímú členské štáty potrebné opatrenia, ktorými sa za trestný čin stanoví využívanie služieb, ktoré sú predmetom vykorisťovania v zmysle článku 2, s vedomím, že osoba je obeťou trestného činu uvedeného v článku 2.

2. Členské štáty prijímú potrebné opatrenia, ktorými sa zabezpečí, aby sa za trestný čin stanovený v súlade s odsekom 1 ukladali účinné, primerané a odradzujúce tresty a sankcie.“

7. Vkladá sa tento článok 19a:

„Článok 19a

Zhromažďovanie údajov a štatistické údaje

1. Členské štáty zhromažďujú štatistické údaje na účely monitorovania účinnosti svojich systémov na boj proti trestným činom uvedeným v tejto smernici.

2. Štatistické údaje uvedené v odseku 1 obsahujú aspoň tieto údaje:

a) počet zaznamenaných obetí trestných činov uvedených článku 2 rozčlenený podľa organizácie, ktorá trestný čin zaznamenala, pohlavia, vekovej skupiny (dieťa/dospelá osoba), štátnej príslušnosti a formy vykorisťovania;

³² COM(2022) 245.

- b) počet zaznamenaných osôb podozrivých zo spáchania trestných činov uvedených v článku 2 rozčlenený podľa pohlavia, vekovej skupiny (dieťa/dospelá osoba), štátnej príslušnosti a formy vykorisťovania;
- c) počet osôb trestne stíhaných za trestné činy uvedené v článku 2 rozčlenený podľa pohlavia, vekovej skupiny (dieťa/dospelá osoba), štátnej príslušnosti, formy vykorisťovania, povahy konečného rozhodnutia o trestnom stíhaní;
- d) počet rozhodnutí o trestnom stíhaní (obvinenie z trestných činov uvedených v článku 2, obvinenie z iných trestných činov, rozhodnutie o zbavení obvinenia, iné);
- e) počet osôb odsúdených za trestné činy uvedené v článku 2 rozčlenený podľa pohlavia, vekovej skupiny (dieťa/dospelá osoba), štátnej príslušnosti;
- f) počet súdnych rozhodnutí (zbavenie obvinenia, odsúdenie, iné) v prípade trestných činov uvedených v článku 2, pokiaľ ide o prvostupňové, druhostupňové rozhodnutia a konečné rozhodnutia súdu (alebo rozhodnutia vyššieho súdu);
- g) počet podozrivých, trestne stíhaných a odsúdených osôb za trestné činy uvedené v článku 18a rozčlenený podľa pohlavia a vekovej skupiny (dieťa/dospelá osoba).

3. Členské štáty každoročne do 1. júla zašlú Komisii štatistické údaje uvedené v odseku 2 za predchádzajúci rok.“

8. V článku 23 sa vkladá tento odsek 3:

„3. Komisia do [piatich rokov od uplynutia lehoty na transpozíciu] predloží Európskemu parlamentu a Rade správu, v ktorej posúdi rozsah, v akom členské štáty prijali potrebné opatrenia na dosiahnutie súladu s článkom 18a, a vplyv takýchto opatrení.“

Článok 2

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do jedného roka po nadobudnutí jej účinnosti. Komisii bezodkladne oznámia znenie uvedených ustanovení.
Členské štáty uvedú priamo v prijatých ustanoveniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upraví členské štáty.
2. Členské štáty oznámia Komisii znenie hlavných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijímú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.
3. Článok 1 bod 7, ktorým sa do smernice 2011/36/EÚ vkladá článok 19a, sa začína uplatňovať dňom uvedeným v článku 3.

Článok 3

Táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 4

Táto smernica je určená členským štátom v súlade so zmluvami.

V Bruseli

*Za Európsky parlament
predsedníčka*

*Za Radu
predseda/predsedníčka*